

FRANKFORT, den 13. Mei.
Brieven uit Petersburg van den 25. April, welke men door buitengewone gelegenheid ontvangen heeft, melden het volgende: — « Gisteren is de kwartiermeester-generaal, baron van Diebitsch, naar de armee vertrokken. Morgen zal de grootvorst Michiel derwaarts gaan. Den 7. Mei zal Z. M. de Keizer zich naar Odessa begeven; denzelfden dag 's morgens te 4 ure zal onze armee de Pruth overtrekken. De generaal Diebitsch brengt in persoon de orders van den Keizer over, krachtens welke de veldtocht op den 7. Mei moet geopend worden. Den 9. zal de graaf van Nesselrode, met alle ambtenaren, die tot het departement van buitenlandsche zaken behooren, van Petersburg vertrekken. Het gevolg van Z. M. den Keizer is zeer talrijk. Den 14. Mei zal H. M. de Keizerin naar Odessa afreizen, om aldaar de zeebaden te gebruiken. H. M. zal aldaar den Keizer nog aantreffen, die zich vervolgens naar de armee zal begeven. — De garde, welke op marsch naar Bessarabie is, heeft zeer ongunstig weder gelid; de wegen waren zoo slecht, dat het geschut bijna niet te vervoeren was.»

Te Weenen zijn mede brieven uit Petersburg ontvangen, waarin gemeld wordt, dat Z. M. de Keizer van Rusland den 7. Mei naar de armee zou vertrekken. Zij melden ook, dat de armee bevel heeft om denzelfden dag over de Pruth te gaan, en bij Galatz en Ismail over den Donau. (Volgens berigten, welke de Fransche ministeriele papieren mededeelen, zou de Russische armee reeds den 27. April over de Pruth trekken, en hare eerste operatie zijn het belegeren der vestingen Brahilow en Galatz.)

Van den 14. Mei.

Volgens handelsberigten uit Jassij van den 23. April, zou aldaar een Turksche commissaris uit Konstantinopel zijn aangekomen, met brieven van de Porte, welke aan den Russischen vice-consul waren overgegeven, met verzoek, dezelve zoodra mogelijk naar het Russische hoofdkwartier te verzenden.

PETERSBURG, den 3. Mei.

De troepen der garde, bestemd ter versterking van de 2. armee, te zamen bijna 30.000 man, hebben zich den 1. dezer in beweging gesteld. Zij marscheren in twee kolonnen op den weg naar Kiew en Schitomer; de infanterie en de artillerie maken de linker-, de rest der infanterie en ligte ruiterij de rechter marsch-kolonne uit, van welke ieder in acht echelons verdeeld is. Deze troepen, uit de kern der garde bestaande, en waarvan de bataljons en eskadrons geheel voltallig zijn, met voortreffelijk geschut, alsmede eene batterij Congrevische raketten bij zich, boden het schoonste militaire schouwspel aan, dat men zich voorstellen kan. Z. M. de Keizer, vergezeld van den Prins van Oranje en Prins Wilhelm van Pruisen, liet voor den uittocht uit de stad, elk detachement de revue passeren, ging vervolgens zelf mede tot aan gene zijde van de barriere en geliefde hun woorden ter aanmoediging toe te spreken, die door alle dapperen met gejuich beantwoord werden. Ook Hare Majesteiten de Keizerinnen gezelden van elk regiment afscheid te nemen.

De orde van Z. M. den Keizer aan de Russische legers.

De vrede met Perzie, deze zoo roemwaardige en voor ons vaderland zoo nuttige vrede, heeft aan de roemrijke daden van de Russische legers nog geen einde gemaakt. Wij hebben juist eenen rechtvaardigen oorlog geëindigd; dan van eenen anderen kant wacht ons een nieuwe, niet minder heilige kampstrijd, ter verdediging van onze eer en de met Russisch bloed gekochte regten. De vijandelijke stappen van de Turksche regering hadden reeds de edele langmoedigheid van Keizer Alexander, roemrijker gedachtenis, uitgeput; thans heeft die regering de maat vol gemeten; nauwelijks heeft zij door de plegtigste eeden den vrede verzekerd, of zij werpt het aangenomen masker der vriendschap af. Wij rukken op, om een einde te maken aan de troebels en het bloedvergieten in streken, welke aan ons rijk grenzen, en om den geschonden vrede op vaste grondslagen te herstellen.

Soldaten! in uwe veldtochten tegen beschaafde en in de krijgskunst ervaren volken hebt gij niet alleen door dapperheid, die u de zegepraal verzeekerde, maar ook door uwe edele hoedanigheden u onsterfelijken roem verworven. Blinde gehoorzaamheid jegens zijnen meerderen, strenge krijgslucht en zachtvaardigheid jegens den overwonnenen, hebben den Russischen soldaat steeds onderscheiden. Daarom zagen ook de rustige ingezetenen uwe komst met blijdschap te ontmoet, en de door u overwonnenen hebben u met den naam van hunne verlossers begroet. Gij zult dezen onschathbaren roem weten te behouden. Terwijl gij de hand der vriendschap aan onze geloofsgenooten toersikt, zult gij degenen bestrijden, die zich niet onderwerpen willen, maar de zwakken en die gij ongewapend vindt verschoonen; eerbiedigt de eigendom, de huizen en zelfs de tempels van onze vijanden, hoewel zij eene andere godsdienst belijden. Zoo willen het de heilige voorschriften van onzen Verlosser! Diegene onder u, die door zachtvaardigheid en menschelijkheid zich met de hevigste vijanden zal weten te verzoenen en zich der weduwen en weezen aantrekken zal, zal aan mijn hart even dierbaar zijn, als de dapperste in het geyecht.

Soldaten van Rusland! Gij zult mijne verwachting niet te leur stellen. Wij hebben God voor ons, die het goede recht en de onverschrokkenheid met overwinning bekroont.

Petersburg, den 14. (26.) April 1828. (get.) NICOLAAS.
Bij een manifest van den 26. der vorige maand, heeft Z. M. bevolen een ligting van 2 man op elke 500 zielen der bevolking.

Dit manifest is van den volgenden inhoud:
Wij Nikolaas de Eerste, bij de gratie Gods, Keizer en Zelfheerscher aller Russen, enz. enz.

Het behoud van den vrede, waarin Rusland zich tot nu toe mogt verheugen, was steeds het voornaamste voorwerp van onze zorgen, en, dank zij den Allerhoogsten, onze pogingen zijn tot heden niet vruchteloos geweest. Door den plotselijken inval der Perzianen, werd de rust op onze grenzen, aan gene zijde van den Kaukasus het eerst gestoord. Alleen geweld met geweld te keer gaande, namen wij met vreugde de eerste mogelijkheid te baat om aan den oorlog een einde te maken. Een rasavalle vrede bevestigde in die oorden de veiligheid van ons Rijk. Dan, van eene andere zijde, bedreigt de Ottomansche Porte Rusland met eenen oorlog, en wel met eenen verwoestenden oorlog, waarvan zij het ontwerp reeds sedert lang heeft gekoesterd, dien zij algemeen zoekt te mi-

ken, en waartoe zij hare strijdkrachten, onder de banier van haar geloof oproept. Bij het nevensgevoegd manifest, waarbij onze getrouwe onderdanen met deze bedreigingen en derzelver onvermijdelijke gevolgen worden bekend gemaakt, hebben wij het noodig geacht, onze strijdkrachten een behoorlijk tegengewicht te geven, om met Gods hulp niet alleen dezen oorlog met kracht het hoofd te bieden, maar denzelfden ook standvastig vol te houden, voor zoo verre onverhoopt, en ondanks onze gematigdheid, de voortzetting daarvan, wegens de hardnekkigheid van den vijand, onvermijdelijk mogt worden. Dienvolgens bevelen wij ook:

1.) Om over het gansche Rijk van elke 500 zielen twee rekruten te ligten, met uitzondering van Grusien, Bessarabie en de gouvernementen van Gheron, Jekatherinoslaw, Pottawa, Slobodsko-Ukrainsk, Kiew en Podolien.

2.) In laatstgenoemde zes gouvernementen, als het naastbij het oorlogstooneel gelegen, en alzoo in het geval zullende komen, om tegen vermindering van belasting een gedeelte der noodwendigste behoeften in natura moeten leveren, zal, om de ingezetenen niet buiten evenredigheid met anderen bezwaren, voor eerst slechts de helft van het verschuldigde getal rekruten, of van de 500 zielen slechts één man geleverd worden; de wederhelft zal tot eene nadere ligting te huis blijven.

3.) De ligting is gegrond op de bestaande verordeningen en op de bijzondere ukase, die tevens aan dert behoudenden Senaat is medegedeeld. Bij deze ukase wordt bevolen dat aan de ingezetenen alle mogelijke verligting zal worden toegebracht. (get.)

NICOLAAS.

CHRISTIANIA, den 2. Mei.

Dingsdag den 29. April is Z. M. de Koning alhier aangekomen. Z. M. had zijn verlangen te kennen gegeven, dat er geene plegtigheden bij zijne ontvangst zouden plaats hebben. In alle straten, door welke Z. M. reed, werd Hoogstdezelve begroet door het gejuich der ingezetenen, die in groote menigte waren zamengevloeid. — Den 1. Mei heeft de Koning de Storting van Noorwegen ontvangen en in antwoord op deszelfs aanspraak te kennen gegeven, dat het wenschelijk is, dat de wetten eerlang in overeenstemming met de grondwet gebragt worden.

PARYS, den 13. Mei.

De kamer der afgevaardigden heeft de wet op de kiezerslijsten met 257 tegen 105 stemmen aangenomen. Het voorstel der commissie van onderzoek van het ontwerp, om de kiezers eenen eed ter bevestiging van hunne regten te laten afleggen, is door haar ingetrokken.

— Men zegt heden, dat de commissie tot onderzoek van den staat van zaken omtrent de middelbare geestelijke scholen met vijf tegen vier stemmen als haar oordeel heeft opgegeven, dat de jezuiten wettelijk in Frankrijk kunnen bestaan. Voor de jezuiten hebben, zegt men, gestemd de aartsbisschop van Parijs, de aartsbisschop van Albij, mitagaders de heeren de la Bourdonnaye, Alexis de Noailles en de Courville, en tegen de heeren Segur, Lainé, Mounier en Dupin.

— Volgens een telegrafisch bericht uit Baijonne, van den 10. dezer, is don Miguel, zonder eenigen tegenstand, te Coimbra, Aveiro, Setubal, Villafranca, Vianna en in verscheidene andere steden tot Koning uitgeroepen. Te Lissabon en Oporto was het den 28. April nog rustig, hoer zeer te Lissabon ook reeds voorbereidselen gemaakt zijn om den gemelden prins tot Koning uit te roepen. Het voornemen der bovendien partij schijnt te wezen om de drie standen te vergaderen. — Wij gelooven zeker te zijn, zegt de *Moniteur*, dat, wanneer de infant zich werkelijk tot vrijmagnig Koning laat uitroepen, de Fransche gezant, die slechts bij den prins-regent geaccrediteerd is, dadelijk zijne functien zal staken.

GRONINGEN, den 12. Mei.

Tot opheldering van hetgeen in de *Arnhemse Courant* van den 6. dezer, omtrent het spoedig leeren lezen van een' doofstomme, geplaatst is, en wij in onze vorige overgenomen hebben, diene het volgende:

In de *nieuwe Natuur- en Geneeskundige bibliotheek*, door Tersier; 1. Deel, 3. Stuk (Amst. 1775), bl. 587—593, vindt men een breedvoerig verslag van de proeve, door den heer Kleber genomen, om een' doofstomme te leeren spreken.

De schriften van Amman (van 1692 en later), de eerste, die deze kunst in Nederland, en wel, zoo als bekend, te Haarlem heeft uitgeoefend, benevens die van Haller en Raphael, gaven den heer Kleber aanleiding tot deze proeve. In het gemelde tijdschrift zegt hij, « dat zijn leerling 22 jaren oud was, dat hij, omtrent drie jaren oud zijnde, het gehoor verloren had, en ten gevolge daarvan, eenige woorden had blijven noemen, schoon zijne spraak gebrekkig was. Hij las evenwel « (vervolgt de heer Kleber), alle boeken, die hij magtig kon worden, « doch, zoo als mij naderhand gebleken is, verstond hij zeer weinig « van den inhoud.» Het blijkt niet dat de heer Kleber zijn onderwijs verder vervolgd heeft en zijn leerling, behalve enkele woorden, niet verstand heeft leeren lezen en schrijven. De proeve met het werktuigelijk leeren spreken, schijnt hem welgelukt te zijn en de leerling moet hiertoe veel aanleg gehad hebben, iets het geen, vooral bij doofgeborenen, niet altijd het geval is. — Amman had, zegt hij, het dochtertje van den heer Koolaard te Haarlem, dat doof geboren was, in twee maanden vlot leeren spreken, 't geen bij een goeden aanleg van den leerling, en wanneer de onderwijzer slechts één leerling op één tijd behoeft te leeren spreken, wel zeldzaam, doch juist niet onmogelijk is.

Ook Amman schijnt het bij het werktuigelijke leeren spreken te hebben laten berusten: althans zijne schriften geven geen blijk van het tegendeel, ook geeft hij geene beschrijving van eenige wijze, waarop hij zijne leerlingen hunne gedachten schriftelijk of mondeling zou hebben leeren uitdrukken en die van anderen verstaan, 't geen het moeijelijkste gedeelte van het tegenwoordige onderwijs aan doofstommen mitmaakt, waartoe, en dit brengt de aard der zaak mede, jaren mede gemoed zijn. Op het onderscheid tusschen het werktuigelijke spreken, lezen en schrijven en dat, 't welk geschiedt met verstande van 't geen gesproken, gelezen of geschreven wordt, schijnt dikwijls niet genoegzaam gelet te worden. Ook papegaaijen leeren spreken. Hoe dikwijls hoort men niet: » ik kan wel Grieksch lezen, maar ik versta het niet.» In onze Oost-Indische bezittingen plagt men uit de inboorlingen kopiisten te gebruiken, die geen woord verstonden van 't geen zij schreven. (Prov. Gron. Cour.)

ARNHEM, den 16. Mei.

Men vernemt dat de generaal-majoor *Verveer*, die met eene zending

naar Panama is slaat was geweest en die voor eenigen tijd van daar in het vaderland was terug gekeerd, op nieuw naar Zuid-America zal vertrekken. Men zegt dat deze zijne missie hetzelfde doel heeft als zijne vorige.

— Verscheiden personen worden gedoodverfd voor den post van gouverneur der provincie Noord-Holland, in plaats van den heer van Tets van Goudriaan; doch men kan daaromtrent niets met eenige zekerheid bepalen. Men noemt de heeren van Pabst, lid van den raad van state; Copes van Catzenburg, burgemeester van 's Gravenhage, ja zelfs een minister des Konings, die, zegt men, zijn verlangen dienaangaande zouden hebben te kennen gegeven. Wat daarvan zij, zal de tijd ons leeren. Men verzekert dat de nieuwe minister van financiën eerstdaags zijnen eed in dié betrekking moet afleggen.

— Het hof wordt eerstdaags op het Loo verwacht.

Mengelwerk.

DON FRANCIA, OF DE REPUBLIKEINSCHE THRON.

Wanneer men ziet, hoe de trols, de heersch- en veroveringszucht van zoo vele onbepaalde erfelijke Monarchen, door eenen Adel ondersteund, die altijd zijne veronderde privilegien boven het welzijn, ja bijkans boven het bestaan des Volks stelt, waaruit toch zijne voorvaderen ontsproten zijn, die zich alleen door deugd of moed onderscheidten, — dan zou men in verzoeking komen, om het Republikeinsche systeem, door zoo vele groote mannen en daden der oudheid, en, in latere dagen, door zoo vele helden uit onze en de Zwitsersche geschiedenis opgeluisterd, voor het edelste en den verlichten, beschaafden mensch alleen waardige te verklaren; men zou bijkans in de geestdrift der mannen van de eerste Fransche omwenteling tegen de Aristokraten beginnen te deelen, en, op het gezigt van zoo vele wreedaards, of — poppen op troonen, dié dezelfde niet aan verdiensten, maar aan erfregt verschuldigd zijn, uitroepen: «Leve de keuze des Volks voor een' Opperbestuurder!»

Doch hoe verdwijnt deze, in den eersten opslag zoo schitterende theorie, voor het onbedriegelijke licht der Geschiedenis en ondervinding. Daartuit zien wij, hoe de eerezucht zich onder den mantel der Vaderlandsliefde, der onbaatzuchtigheid en meermalen van grootmoedigheid hult, om tot haar doel te geraken; doch is dat doel nu eenmaal bereikt, is die zetel beklommen, dan verdwijnen eensklaps die deugden voor het oog des bedrogenen Volks: de veinsard slaat aan 't woeden, en men ziet te laat, dat de man, die beloofde slechts de uitvoerder van den Volkswil te wezen, de heul des Volks is geworden. Men heeft de ongodste tyranny onder meer of min republikeinsche vormen, ten minste door mannen, die onder en door deze vormen den zetel beklommen hebben, zien plegen, en men gevoelt alsdan best de waarheid van eene onlangs door BENJAMIN CONSTANT gebezigde uitdrukking, toen hij zijne verkleefdheid aan de thans in Frankrijk gevestigde orde van zaken betuigde, dat de opgeworpen Regent uit eenen nieuwen stam *wreed* zou zijn, omdat hij zich *bedreigd* gevoelde. Men denke slechts uit de oude Geschiedenis aan de DIONYSIUSSEN, AGATHOKLESSEN en MARIUSSEN; uit de latere aan de MESANIELLO'S, CROMWELL'S, ROBESPIERRE'S, NAPOLEON'S, en men zal de meening en de waarheid van mijn gezegde gevoelen, en de weldadige strekking erkennen eener constitutionele Monarchie, die op wijze Grondwetten en op den Volkswil bij de wetgeving, niet bij de benoeming der uitvoerende magt, is gevestigd.

Deze waarheid is thans zoo algemeen erkend en gebuldigd, dat zij zelfs al het behagelijke der nieuwheid bij de voorstelling mist, en dat wij niet gelooven, dat men een voorbeeld, dat der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, daartegen over kan stellen. Deze Staten, door Engelsen gegrondvest, bij welken eerbied voor de wetten en voor eene geregelde vrijheid, om zoo te zeggen, in het bloed zat, kennen de grenzen der wetgevende en uitvoerende magten zoo wel, dat een President, die zich in het hoofd zette om tiran te worden, geen dag zou regeren. En toch zal juist dit punt — de benoeming des Presidents — misschien eenmaal de klip zijn, waarop de onderlinge vereeniging dier Staten schipbreuk zal lijden; daar de Noordoostelijke Provincien eenen Federalist, de Zuidwestelijke eenen Demokraat zullen kiezen. Is niet nu reeds de mededinging tusschen ADAMS en JACKSON voor den band der eendragt gevaarlijk?

Doch wij zullen hierop niet aandringen. Toegegeven voor een oogenblik, dat de keuze van een Staatshoofd door het Volk onschadelijk of zelfs nuttig kan zijn, wanneer dat Volk over 't algemeen deugdzaam, verlicht en echt godsdienstig is, en zijne pligten althans zoo goed kent als zijne regten; doodelijk, een mes in de hand eens razenden, wordt die keuze door een, slechts in de hoogere kringen, en dan nog gebrekkig onderwezen Volk, bij een Volk dat de regten van den mensch afkondigt, zonder 's menschen pligt en derzelver waarachtigen grondslag naauwkeurig te kennen. Men ziet daarvan tegenwoordig in dat zelfde Amerika een treffend voorbeeld. Het is doctor FRANCIA, de zoogenaamde Dictator van den Staat van Paraguay.

Wij hebben omtrent dezen zonderlingen man de berichten van twee Zwitsers, natuur- en geneeskundigen, die verscheidene jaren bij hem in gevangenschap hebben doorgebracht, terwijl hunne bedoeling slechts was, om vreedzaam onze kundigheden in de natuurlijke geschiedenis, door een bezoek van het weinig bereide Paraguay, te vermeerderen. Op dezelfde wijze heeft de Dictator den voortreffelijken BONPLANDT, HUMBOLDT'S reisgenoot en vriend, die met hetzelfde oogmerk zijn land bezocht, doen in hechtenis nemen, die, in weerwil aller vertoogen van regeringen en geleerde genootschappen, op eene kleine landhoeve bij Assomption, naauwelijks het noodige heeft, en vreemd aan de wetenschappen moet blijven. Doch melden wij, door welke middelen FRANCIA meester van zoo veel gezag is geworden.

In 1810 begon in Zuid-Amerika de omwenteling. De inwoners van Paraguay verzetteden zich eerst tegen die van Buenos-Ayres, die de beginselen van onafhankelijkheid huldigden; doch eerlang bekwamen zij smaak in dezelve, en zetteden den Spaanschen gouverneur af, en benoemden eene Junta, waarvan de advocaat FRANCIA, (van een Franschen vader en eene Inlandsche moeder geboren), en bij de Franciscanen te Cordova in Tucuman opgevoed, de stemhebbende secretaris was. — Hij werd, door zijne waarlijk niet geringe bekwaamheden, dadelijk de ziel dezer nieuwe Regering, te meer, daar de president en leden, lieden zonder kunde, beschaving en opvoeding waren, die alles voor geld deden, en daarvoor zelfs gevangenen los lieten. De Regeringloosheid nam de overhand, de soldaten, de geestelijkheid, deden al wat zij wilden. FRANCIA, misnoegd over deze wanorde, legde zijnen post neder, en nu stonden alle zaken stil; men smeekte hem het bestuur weder op te vatten, en zijne eerste daad was het stuiten der doodstraf voor reeds veroordeelde Spanjaarden, die het plan eener zamenzweering hadden gemaakt. Deze schijn van menscheit won hem aller harten. Men gevoelde eindelijk de volstreekte noodzakelijkheid eener verandering; de Junta onthond zich en riep een nieuw congres bij elkander. Men moest dan eene Republiek hebben; maar hoe die in te rigten? welke regeringsform haar te geven? Er was toevallig een exemplaar der Romeinsche Geschiedenissen van ROLLIN in Paraguay; dit besloot men te raad-

plegen. Daar las men van twee Consuls, als staatshoofden voor eenen tijd: dadelijk was het besluit gereed, om die ook in Paraguay aan te stellen, maar zonder tegenwigt van een Raad. De leden van het congres waren toonbeelden van domheid en onkunde, bragten hunnen tijd in de kroegen door, en benoemden tot Consuls voor een jaar Doctor FRANCIA en Don FULGENCIO YEGROS. Deze twee personen vereenigden dus nu alle magt in hunne handen. Men las in ROLLIN van Curulische zetels: er werden er twee gemaakt voor de Consuls, waarop de namen NB. van CESAR en POMPEJUS stonden. Eene schoone voorbode van eendragt! FRANCIA plaatste zich spoedig op het gestoelte van CESAR. Elk zou, volgens FRANCIA'S beschikking, vier maanden alléén regeren. Weldra wist hij (in 1814) het Congres (hetwelk alleen vergaderd was, om de regering te vernieuwen) te beduiden dat het beter was, op het voetspoor der naburige gewesten, slechts een' man aan het hoofd der regering te hebben, en stelde daartoe, op het voorbeeld der Romeinen (die zijne medeburgers nu toch uit ROLLIN kenden) eenen Dictator voor. Men helde daartoe over; doch, ongelukkig voor FRANCIA, zag hij reeds den eersten dag, waarop men tot de stemming zou overgaan, dat zijn ambtgenoot de meerderheid van stemmen zou hebben. Hij wist dus dien en den volgende dag de stemming te beletten: de leden van het Congres merkten de reden wel, doch waren moede om op hunne kosten in de hoofdstad te leven, en stemden dus met eene groote meerderheid voor Doctor FRANCIA, die daarenboven de voorzorg gebruikt had, om de kerk, waar deze heeren zaten, onder den naam eener eerewacht, met eenige honderd geheel aan hem verkleefde krijgslieden te bezetten. Hij werd dus voor drie jaren tot Dictator benoemd; een woord, hetwelk zekertijk geene twintig menschen in Paraguay verstonden: de meesten dachten, dat het niet meer betekende dan Gouverneur. Doch de nieuwe Dictator had de Romeinsche Geschiedenis, vooral die van SYLLA, beter gelezen. De troepen echter, zeer aan Don FULGENCIO, meer dan aan den onkrijgshaffigen advocaat, verkleefd, sloegen aan 't muiten; doch de bevelhebber, Don PEDRO JUAN CABALLEROS, de gevolgen hiervan vooruitziende, stuitte het oproer, schoon hij een persoonlijk vijand van FRANCIA was.

De drie jaren van het verkiesbare Dictatorschap van FRANCIA schenen hem, even als NAPOLEON, vóór het levenslange Consulaat, eenen rang onder de beste en edelste volksbestuurders waardig te maken. Niet alleen hij zelf trachtte zich — daar hij de gappingen in zijne kundigheden, beter dan iemand in Paraguay, zelf gevoelde, — door ijverig studeren in wis- en aardrijkskunde, nijverheid, de praktikale regerings- en krijgskunde aan te vullen, en veranderde zijne te voren slordige zeden in een gestreng en naauwgezet levensgedrag: ook het land smaakte de beste vruchten zijner naauwlettende zorg. Hij schafte de Inquisitie af; noodzaakte den Bisschop, die een weinig den Gentschen BROGLIO spelen wilde, zijn post neder te leggen, schafte de Processien en de nachtelijke dienst in de kerken af, die tot zoo vele ongeregelheden aanleiding gaven, was minzaam omtrent de ambtenaren, die hij in zijne tegenwoordigheid verzocht te gaan zitten, en was toegankelijk voor iedereen; zelfs moesten de bazen, die voor het land werkten, bij hem hunne onderrichtingen komen halen. Doch in stilte bereidde hij reeds alles voor het op handen zijnde stelsel van slavernij des volks. Hij verwijderde, onder allerlei voorwendsels, alle officieren, wier invloed op den krijgsmann hem te groot scheen, en die hem niet zeer genegen waren, en verving dezelve door zijne aanhangers, lieden die niets te verliezen hadden, en blindelings aan hem verkleefd waren. Op dezelfde wijze verving hij de hem verdachte soldaten door anderen, en liet hun, behalve in diensttijd, volkomene vrijheid. In het burgerlijke wist hij ook zijne getrouwen vooral in 't bewind te stellen. (Het vervolg hierna.)

IETS OVER HET CONCEPT-REGLEMENT VAN VELD-POLITIE VOOR DE PROVINCIE GELDERLAND.

Ten aanzien der Veld-Politie moeten in dit rijk alnog worden opgevolgd eenige door den Franschen Keizer alhier executoir verklaarde gedeelten van de ordonnantie van Augustus 1669 en van de wetten van September en October 1791. — Wanneer men in aanmerking neemt, dat deze verordeningen, voor eene geheel verschillende landstreek daargesteld, hier in vele opzichten geene toepassing kunnen vinden, en dat dezelve in Frankrijk zelfs als ongenoegzaam zijn beschouwd, en door eene nieuwe wet van den 21. Mei 1827 zijn vervangen, dan zal dit wel tot de gevolgtrekking leiden, dat het zeer wenschelijk is, weldra, ook ten aanzien der Veld-Politie, nieuwe verordeningen daargesteld te zien.

Ieder juicht dan ook voorzeker de pogingen der provinciale Staten van Gelderland toe, om voor dit gewest een reglement over dit onderwerp daar te stellen, terwijl zich hierbij de wensch voegt, dat dit reglement zoo moge zijn ingerigt, dat hetzelfde gedurende eenen geruimen tijd kan blijven bestaan, daar voorzeker alle verandering in de wetgeving als nadeelig moet worden beschouwd; — of nu het tegenwoordig tijdstip tot bereiking van dit oogmerk geschikt is, verdient wel in overweging genomen te worden.

Het is onbetwistbaar, dat, volgens de grondwet, aan de provinciale Staten het regt toekomt, om zoodanige reglementen en ordonnantien, onder goedkeuring des Konings, te maken, als zij voor het provinciaal belang noodig oordeelen; dan het is even ontegenzeggelijk, dat die reglementen en ordonnantien niet met de algemeene wetten mogen strijden, en geene strafbepalingen mogen bevatten, ten opzichte van misdrijven, waartegen reeds bij de algemeene wetten is voorzien. — Immers wordt bij Art. 156 der grondwet uitdrukkelijk de goedkeuring des Konings voor zoodanige reglementen gevorderd, terwijl bij Art. 149 aan Hoogstedenzelve zelfs het vermogen wordt toegekend, om de besluten der Staten, die met de algemeene wetten strijdig mogten zijn, te schorsen en buiten effect te stellen. — Art. 2 van de wet van den 6. Maart 1818 bevestigt dit nog nader, daar bij hetzelfde alleen dan de bedreiging van straf wegens overtreding van provinciale reglementen of ordonnantien wordt toegestaan, wanneer dienaangaande bij reeds bestaande of verder te maken algemeene wetten niet reeds mogt zijn, of in het vervolg zal worden gestatueerd.

Bij de daarstelling van een provinciaal reglement is het dan ook voorzeker van het grootste belang, dat zorgvuldig worde nagegaan, of niet reeds in bestaande wetten de onderwerpen, waarvoor men het reglement wil maken, geheel of gedeeltelijk zijn behandeld, ten einde alzo voor te komen, dat het gezag van zoodanige reglementen niet worde weggenomen of verminderd door rechterlijke uitspraken, waarbij, met voortbijgaan van die reglementen, de algemeene wetten moeten worden toegepast.

Het blijkt hiernit genoegzaam, dat een reglement op de Veld-Politie, ter voorkoming van botsingen, met de algemeene wetten in overeenstemming moet worden gebracht, en dit leidt weder tot de gevolgtrekking, dat het tegenwoordig tijdstip niet zeer gunstig is tot de daarstelling van zoodanig reglement; immers naderen wij meer en meer het oogenblik, dat de Fransche wetgeving in dit Rijk zal worden afgeschaft, en door Nederlandsche wetboeken vervangen. — Reeds in de vorige zitting der Staten-Generaal werd over een ontwerp voor een straf-wetboek in de Staten-beraadslaagd, en hoezeer hetzelfde door den Koning ook tot nadere overweging zij teruggenomen, vleit ieder zich, dat in de eerstvolgende zitting een nieuw ontwerp zal worden aangeboden, en dat als dan ook de straf-wetgeving haar beslag zal bekomen. Het schijnt dan ook allezins

raadzaam dat tijdstip af te wachten, ten einde te ontwaren, waarin; ten aanzien der Veld-Politie, door het algemeen strafwetboek zal worden voorzien, en waaromtrent dus nog reglementaire bepalingen mogten noodig zijn.

Mogt evenwel het tijdstip van de invoering eener nieuwe wetgeving nog verre verwijderd zijn; mogten de Nederlanders witsdien verplicht wezen nog lange de thans van kracht zijnde Fransche wetten te eerbiedigen, dan schijnt het aangeboden concept-reglement op de Veld-Politie allezins eene nauwkeurige herziening te behoeven, daar tegen onderscheidene in hetzelfde voorkomende misdrijven reeds bij de algemeene wetten is voorzien.

Bij Art. 2 van het reglement wordt met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden of met gevangenis van ten hoogste zeven dagen bedreigd — *het stelen of hakken, afsnijden, schillen, uittrekken of anderszins beschadigen van eenig boom- of houtgewas, groen of dor, staande of gehakt, gelijk mede het bestelen of beschadigen van heggen, tuinen, hekken of soortgelijke afsluiting van eigendommen.*

Om nu niet te spreken van het ongepaste eener geldboete, ten aanzien van houthouderijen, die gewoonlijk in eenen volstrekten staat van onvermogen verkeeren, om niet te spreken van het ongenoegzame der gevangenisstraf ten opzichte van houthouderijen, bij herhaling of onder verzwarende omstandigheden begaan, vergelijkte men dit Artikel slechts met Art. 29, 36, 37 en 43 van den tweeden titel der wet van 6 October 1791 en met Art. 388, 401, 444, 445, 446, 447, 448, 450, 455 en 456 van het Fransche straf-wetboek, om zich te overtuigen, dat, bij de algemeene wetten, zelfs beter tegen de bij dit Artikel vermelde misdrijven is voorzien, daar wij hier te vergeefs die nuttige onderscheidingen zoeken, welke ten aanzien der straf bij de algemeene wetten worden afgeleid, uit den aard des misdrijs, (*diefstal of beschadiging*) uit het oogmerk van de daad, den tijd en de plaats van het misdrijf, (*haat jegens openbare ambtenaren, nacht en andere verzwarende omstandigheden, boomen in bosschen of op openbare wegen staande enz. enz.*)

Bij Art. 3 wordt eene geldboete van niet meer dan vijf en twintig gulden of bij onvermogen gevangenis van vijf dagen bepaald, op het *stelen van stricken of het spannen van netten om wild te vangen*, niet tegenstaande deze zelfde daad bij Art. 18 No. 11, van de wet van den 11. Julij 1814, Staatsblad No. 79, op eene geldboete van twintig gulden is verboden.

De daad bij Art. 42 en 53 vermeld, bestaande in het dempen van sloten, het verplaatsen, vernielen of beschadigen van scheidpalen, grensstenen of soortgelijke teekenen, tot afscheiding van grondeigendommen gesteld, of ook van omheiningen enz. is grootendeels bij Art. 17 van de wet van 6 October 1791 en bij Art. 456 van het straf-wetboek strafbaar gesteld.

Wanneer in de Fransche wetgeving nauwkeurig wordt onderscheiden tusschen *het ontoremden en het vernielen van bouwgereedschap*, en de eerstgenoemde daad bij Art. 388 van het strafwetboek crimineel wordt strafbaar gesteld, terwijl op het vernielen van bouwgereedschap, bij Art. 51 van de wet van 6 October 1791 en Art. 451 van het evengenoemde wetboek, correctionele straffen zijn bepaald, wordt bij Art. 5 van het concept reglement deze onderscheiding geheel verwaarloosd en eene geldboete of kortstondig gevangenis bedreigd op het *wegnemen, vernielen of bederven van eens anders bouwgereedschap.*

De bij Art. 6 strafbaar gestelde daad, bestaande in het op het veld laten liggen van voorwerpen, waarvan boosdoenders een nadeelig gebruik zouden kunnen maken, wordt reeds vermeld in Art. 471 § 7, van het straf-wetboek; verdienende het opmerking, dat wanneer in Art. 2 van het concept de bepaling voorkomt: *in zoo verre niet anders dienaangaande bij het strafregt* is bepaald, dit zelfde in de Artikelen 3, 4, 53, 5, 6 enz. niet wordt herhaald, waaruit men zoude kunnen afleiden, dat het doel der ontwerpers is geweest, om, bij overtreding van laatstgenoemde Artikelen, met afwijking van het strafwetboek, dit reglement te doen toepassen.

Wat aangaat de maatregelen bij het begraven van gestorven vee, onder bedreiging van straf bij Art. 8 van het concept voorgeschreven, zoo vergelijkte men hiërmede slechts Art. 13 van de wet van 6 October 1791, om zich te overtuigen, dat het voorgedragen concept te dezen aanzien lijnregt met deze algemeene wet in strijd is, als wordende tegen eene bereids bij de algemeene wetten strafbaar gestelde daad eene verschillende straf bedreigd.

Bij Art. 9 van het project wordt TEN EERSTEN *het laten los loopen van aanvallende honden buiten besloten plaatsen verboden*, TEN TWEEDE *aan rondzwervers en landloopers het regt ontzegt om honden met zich te voeren*, TEN DERDE *wordt aan de voorbijgangers of andere daarbij tegenwoordig zijnde personen de bevoegdheid gegeven om aanvallende honden te doodden, terwijl eindelijk TEN VIERDE straffen worden bepaald op hen, die, opzettelijk en zonder deze oorzaken, honden doodden.*

Ten aanzien van het eerste, zoo verdient voorzeker de bepaling van Art. 63 van het provinciaal reglement op de buurtwegen in Gelderland, waarbij verboden wordt het laten los loopen van aanvallende honden langs de wegen, ieders goedkeuring; dan men schijnt te veel te vorderen, wanneer men aan den landbewoner de bevoegdheid ontnemt om zijnen hond op zijn eigen erf, al is het dan ook niet afgesloten, te laten losloopen.

Wat betreft het verbod aan rondzwervers of landloopers, om honden met zich te voeren; zoo schijnt hetzelfde in de toepassing tot veel moeilijkheden te kunnen aanleiding geven. Volgens Art. 269 van het straf-wetboek is de *landlooperij* een wanbedrijf, waarvan de correctionele regtbank moet kennis nemen; om dus dit Artikel te kunnen toepassen, zou vooraf de persoon, die den hond met zich heeft gevoerd, *landlooper* verklaard moeten zijn, en alzoo, krachtens art. 271 van hetzelfde wetboek, tot gevangenis veroordeeld; — en kan men dan wel bij een provinciaal reglement eene grootere straf opleggen, dan de algemeene wetten bepalen? — Hoe kan immer ook, ten aanzien van landloopers en rondzwervers, die meestal in de diepste armoede verkeeren, eene geldboete eene gepaste straf zijn?

Indien men eindelijk dit artikel vergelijkt met art. 454 van het straf-wetboek en art. 30 van de wet van 6 October 1791, dan zal men ontwaren, dat, terwijl het *buiten noodzakelijkheid doodden van honden of andere huisdieren*, alleen strafbaar is gesteld, ten aanzien van het laatste gedeelte van art. 9, genoegzaam bij de algemeene wetten is voorzien.

Bij art. 12 van het concept, wordt tegen het houden of laten loopen van vee op eens anders land voorzien; dan men raadplege art. 12, 24, 25, 26 van de wet van 6 October 1791 en art. 471 No. 14 en art. 475 No. 10 van het strafwetboek, om zich te overtuigen dat elke bepaling, hiëromtrent in een provinciaal reglement te maken, slechts eene herhaling of liever eene afwijking van de algemeene wetten zoude daarstellen.

Het schijnt alleen aan onkunde toe te schrijven, dat, sedert de invoering van de Fransche wetgeving, slechts zeer zelden is gebruik gemaakt van de bevoegdheid, bij de bestaande wetten aan den eigenaar toegekend, om eens anders vee, waardoor nadeel wordt toegebracht, te schutten. De Fransche wetgeving is ook hiëromtrent zoo voldoende, dat alle nadeere bepalingen, te dezen aanzien, gelijk die in art. 13, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 en 29 van het concept-reglement voorkomen, noodeloos schijnen.

Art. 12 van de wet van 6 October 1791 geeft aan den eigenaar, die eenige schade lijdt door het losloopen van vee, de bevoegdheid, om dit vee aan te houden, onder verplichting om hetzelfde binnen vier en twintig uren te brengen ter plaatse van bewaring, te dien einde door het plaatselijk bestuur aangewezen. — Indien het in bewaring genomen vee niet binnen de acht dagen wordt teruggevorderd, of wanneer de schade niet vergoed is, wordt de schadevergoeding uit den verkoop van het vee gevonden; — ditzelfde regt heeft de eigenaar, volgens art. 25 derzelfde wet, wanneer drijvers van vee, van jaarmarkten komende, of hetzelfde van de eene naar de andere plaats leidende, hetzelfde op eens anders land doen grazen.

Indien men art. 14 van het concept vergelijkt met art. 63 van het reglement op de buurtwegen zal men bijna dezelfde daad in beide deze artikelen vermeld vinden, terwijl, wanneer het project-reglement op de veld-politie mogt worden aangenomen, dit het zonderlinge verschijnsel zal opleveren, dat tegen dezelfde daad bij twee provinciale reglementen verschillende straffen worden bedreigd. (*Het vervolg hierna.*)

Voor de behoeftige weduwen en weezen te Middelharnis, heeft de ondergeteekende, door de bezorging van *Dr. Jongeneel*, te Nijmegen, ontvangen f 5.20.

Van B. te R. f 3.00
Arnhem, den 11. Mei.

H. H. DONKER CURTIUS.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 11. Mei 1745 had de veldslag bij *Fonteney* plaats.
Den 11. dito 1795 werd de vrije vaart op de *Schelde* aan *Antwerpen* toegestaan.

Den 12. dito 1719 kwamen VAN LEEUWEN en SYLLA bij *OLDENBARNEVELD* om hem aan te zeggen, dat hij den volgenden morgen de sententie des doods moest komen aanhooren, hetgeen den advocaat grootelijks verwonderde, daar hij verklaarde onkundig te zijn van de oorzaak, waarom men hem des doods schuldig keurde.

Den 12. dito 1640 huwde WILLEM II., zoon van PRINS FREDERIK HENDRIK, te *Londen*, met de Prinses MARIA, oudste dochter van KAREL I., Koning van *Engeland*.

Den 12. dito 1814 ontruimden de Franschen de stad *Naarden*.

Den 12. dito 1822 overleed G. VAN SPAENDONCK, kunstschilder, te *Parijs*.

Den 13. dito 1619 werd *OLDENBARNEVELD* op de Rolle van het Hof gebracht, waar de griffier pots hem zijn doodvonnis in het bijzijn van alle de Regters en de drie Fiskaals voorlas, waarop de advocaat te verstaan gaf, dat men hem meer te laste legde dan men uit zijne bekentenis trekken kon. Doch dit alles baatte hem niets; hij betrad het schavot en onderging, met gelatenheid, het tegen hem uitgebragte vonnis.

Den 13. dito 1645 werd de Raadpensionaris JACOB CATS tot groot zegelbewaarder aangesteld.

Den 13. dito 1814 ontruimden de Franschen de stad *Grave*.

Den 14. Mei 954 werd JOHANNES XII., 131ste Paus, vermoord.

Den 14. dito 1642 overleed *LODEWYK XIII.*, Koning van *Frankrijk*.

Den 14. dito 1814 deed de Koning van *Spanje* zijnen plegtigen intogt in *Madrid*.

Den 15. dito 1565 werd H. DE KEYZEN, beroemd bouwkundige, geboren.
Den 15. dito 1648 had de bekrachtiging van den Munsterschen vrede plaats.

Den 16. dito 1485 overrompelden die van *Sluis* de stad *Vlissingen*, sloegen er den schout dood en sleepten veel buits van daar weg, waarna men *Vlissingen*, dat toen nog onbewald was, met muren en poorten versterkte.

Den 16. dito 1666 kwam Prins WILLEM III. in *Texel*.

Den 16. dito 1814 gingen de citadellen van *Petersburg* en *Ciriaksburg* aan de geallieerden over.

Den 17. dito 1751 werd er door Paus BENEDICTUS XIV. eene bul tegen de vrijmetselaars uitgevaardigd.

Den 17. dito 1809 had de vereeniging van den Kerkelijken Staat met *Frankrijk* plaats.

+ + + Vermits, niettegenstaande de zeer aanzienlijke deelneming + + aan de plegtige feestviering, te houden in 's *Gravenhage*, + + op den drie- en vier en twintigsten Julij 1828, ter herinnering aan den Academischen leeftijd, waartoe zijn uitgenoodigd alle degenen, welke tot en met den jare 1790 hunne Studien op de Leijdsche Universiteit gehouden hebben, (voor zoo verre zij bekend waren als nog in leven te zijn en op de uitnoodiging regtmatige aanspraak konden maken) — verscheidene Biljetten van inschrijving nog niet zijn ingekomen, zoo worden de Heeren, welke dezelve al nog onder zich hebben, ten vriendelijkste verzocht dezelve voor of uiterlijk op den 22. Mei in te zenden aan het opgegeven adres van den Heer Mr. W. P. K L U I T, te *Leijden*, zullende het Register, daartoe aangelegd, alsdan gesloten en geene verdere deelneming meer kunnen aangenomen worden.

ARNHEM, den 17. Mei.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:
Den 16 Mei 2 El 7 Palm o Duim; gewassen o D. gevallen 20 D
Den 17 dito 2 El 5 Palm o Duim; gewassen o D. gevallen 20 D

Ondertrouwd:

A. DE KREEK,
met
A. J. RUTGERS.

DORDRECHT,
den 10. Mei
1828.

NB. Tot kennisgeving aan Vrienden en Bekenden, zoo binnen als buiten deze Stad.

Getrouwd:

Mr. M. J. VAN GELEIN VITRINGA,
en
J. C. GAYMANS.

AMSTERDAM,
den 13. Mei
1828.

Mijne geliefde Huisvrouw, *E. O. D. I. N. A. B. U. M. A.*, beviel heden morgen, vrij voorpoedig, van een welgeachapen Zoon, zijnde ons zevende kind en vijfde jongen.

LEEUWARDEN,
den 9. Mei 1828.
L. G. BOURICIUS.

Heden beviel mijne geliefde Huisvrouw, *J. G. T. H. I. E. M. E.*, van eenen Zoon.
HAARLEM,
den 12. Mei 1828.
J. G. LIERNUR,
Evang. Luth. Predikant.

